

1. Όλοι κάνουμε λάθη

Αναγνωρίζουμε και διορθώνουμε τα λάθη μας

Στην καθημερινή μας ζωή, όσο προσεκτικοί και να είμαστε, όσο καλή διάθεση και να έχουμε, ακόμα και χωρίς να το θέλουμε, όλοι κάνουμε λάθη. Άλλοτε μικρά και άλλοτε μεγάλα. Αυτό όμως δεν πρέπει να μας απογοητεύει. Πρώτα από όλα, χρειάζεται να τα συνειδητοποιήσουμε, να έχουμε το θάρρος να τα παραδεχτούμε, να συναισθανθούμε τις συνέπειές τους, να προσπαθήσουμε να τα διορθώσουμε και να μετανιώσουμε, να αλλάξουμε, δηλαδή, τρόπο σκέψης, συμπεριφοράς, ακόμα και τρόπο ζωής. Έτσι, γινόμαστε καλύτεροι και ξαναφτιάχνουμε τη σχέση μας με τον Θεό και τους ανθρώπους. Επίσης, χρειάζεται να αφήσουμε στην άκρη τον εγωισμό μας και να ζητήσουμε με γενναιότητα συγγνώμη απ' αυτούς που πληγώσαμε. Η αληθινή μετάνοια θα φανεί μέσα από τις πράξεις μας που την αποδεικνύουν, σαν τα δύο κουπιά σε μια βάρκα: Αν κωπηλατείς μόνο με το ένα, θα κάνεις κύκλους, ενώ, και με τα δύο μαζί μπορείς να πλεύσεις μπροστά.

Ζητώντας συγχώρηση, δίνοντας συγχώρηση.

Ο Ιησούς στο «Πάτερ Ημών», την προσευχή που δίδαξε στους μαθητές του, λέει: «...και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών» (Λκ. 11,2-4). Δηλαδή, συγχώρεσε τα σφάλματά μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε όσους μας έβλαψαν.

Μέσα από τη σοφή διδασκαλία των πατέρων της ερήμου διαβάζουμε ένα περιστατικό, στο οποίο, φαίνεται πώς οι πατέρες της ερήμου δίδασκαν τη συγχωρητικότητα. Κάποιος χριστιανός πήγε να συμβουλευτεί τον Αββά Σιλουανό. «Έχω έναν θανάσιμο εχθρό, πάτερ», του εξομολογήθηκε. «Τα κακά που μου έχει προξενήσει αυτός ο άνθρωπος είναι αναρίθμητα. Προ καιρού κέρδισε με απάτη ένα μεγάλο κομμάτι από το χωράφι μου. Με συκοφαντεί όπου βρεθεί, κακολογεί κι εμένα και την οικογένειά μου. Μου έχει κάνει το βίο αβίωτο. Τώρα τελευταία μάλιστα επιβουλεύεται και την ζωή μου. Πριν λίγες ημέρες έμαθα πως αποπειράθηκε να με δηλητηριάσει. Δεν παίρνει άλλο λοιπόν. Είμαι αποφασισμένος να τον παραδώσω στη δικαιοσύνη». «Κάνε όπως θέλεις», του είπε με αδιαφορία ο Αββάς. «Δεν νομίζεις, πάτερ, πως όταν τιμηρθεί και μάλιστα αυστηρά, όπως του πρέπει, θα σωθεί η ψυχή του;», ρώτησε ο άνθρωπος, που τώρα άρχισε να ενδιαφέρεται και για την ψυχική ωφέλεια του εχθρού του! «Κάνε ό,τι σε αναπαύει», εξακολουθούσε να λέει με το ίδιο ύφος ο Όσιος. «Πηγαίνω, λοιπόν στον δικαστή κα-

τευθείαν», είπε ο χριστιανός και σηκώθηκε να φύγει. «Μη βιάζεσαι τόσο», του είπε με ηρεμία ο Όσιος. «Ας προσευχηθούμε πρώτα να κατευοδώσει ο Θεός την πράξη σου», κι άρχισε να απαγγέλλει το «Πάτερ ημών»: «Και μη αφήσης ημίν τα οφειλήματα ημών, ως ουδέ ημείς αφήμεν τοις οφειλέταις ημών», είπε μεγαλόφωνα ο Όσιος, σαν έφτασε σ' αυτόν τον στίχο. «Λάθος, Αββά, δεν λέει έτσι η Κυριακή Προσευχή», έσπευσε να τον διορθώσει ο χριστιανός. «Έτσι όμως είναι», αποκρίθηκε μ' όλη του την απάθεια ο Γέρων. «Αφού αποφάσισες να παραδώσεις τον αδελφό σου στον δικαστή, ο Σιλουανός δεν κάνει άλλη προσευχή για σένα».

Μον. Θεοδώρα Χαμπάκη, *Γεροντικό, Σταλαγματιές από την πατερική σοφία*, εκδ. Λυδία, Αθήνα 2017

Η παραβολή του κακού δούλου

Η βασιλεία των ουρανών, μας λέει ο Κύριος, μοιάζει μ' ένα βασιλιά που θέλησε να του αποδώσουν λογαριασμό οι δούλοι του. Μόλις άρχισε να κάνει τον λογαριασμό, του φέρανε κάποιον που του χρωστούσε δέκα χιλιάδες τάλαντα. Επειδή δεν μπορούσε να τα επιστρέψει, ο κύριος διέταξε να πουλήσουν τον ίδιο, τη γυναίκα του, τα παιδιά του και όλα τα υπάρχοντά του και να του δώσουν το ποσό από την πώληση. Ο δούλος τότε έπεσε στα πόδια του, τον προσκυνούσε κι έλεγε: «Δείξε μου μακροθυμία, κύριε, και θα σου επιστρέψω όλα τα χρέη μου». Τον λυπήθηκε τότε ο κύριός του και τον άφησε να φύγει, χαρίζοντάς του μάλιστα ολόκληρο το χρέος! Βγαίνοντας έξω ο δούλος, βρήκε έναν άλλο δούλο, ο οποίος του χρωστούσε μόνο εκατό δηνάρια. Τον έπιασε και τον έσφιγγε δυνατά, λέγοντάς του: «εξόφλησέ μου αυτά που μου χρωστάς!». Ο σύνδουλος του τότε, έπεσε στα πόδια του και τον παρακαλούσε: «Δείξε μακροθυμία και θα σου τα ξεπληρώσω». Εκείνος όμως δε δεχόταν, αλλά τον έβαλε στη φυλακή, ώσπου να ξεπληρώσει αυτά που του χρωστούσε. Όταν το είδαν αυτό οι άλλοι δούλοι, λυπήθηκαν πολύ και πήγαν και διηγήθηκαν στον κύριό τους όλα όσα έγιναν. Τότε ο κύριος τον κάλεσε πάλι και του είπε: «Κακέ δούλε, σου χάρισα όλο το χρέος σου επειδή με παρακάλεσες. Δεν έπρεπε κι εσύ να σπλαχνιστείς τον αδελφό σου όπως σε σπλαχνίστηκα κι εγώ;» και οργισμένος τον παρέδωσε στους βασανιστές, ώσπου να ξεπληρώσει όσα του χρωστούσε. Έτσι θα κάνει και ο ουράνιος Πατέρας μου, αν ο καθένας σας δεν συγχωρεί τα παραπτώματα του αδερφού του μ' όλη του την καρδιά.

Μτ. 18,23-35

Ο Πέτρος ρώτησε τον Κύριο: «Μέχρι πόσες φορές θα σφάλλει σ' εμένα ο αδερφός μου και θα τον συγχωρήσω; Ως επτά φορές;» και ο Ιησούς τού απάντησε: «Δε σου λέω ως επτά, αλλά ως εβδομήντα φορές επτά».

Μτ 18,22

Η άρνηση του Πέτρου και η έμπρακτη μετάνοιά του*

Ο Πέτρος αποκρίθηκε στον Ιησού κατά τον Μυστικό Δείπνο: «Ακόμη κι αν όλοι χάσουν την εμπιστοσύνη τους σ' εσένα, εγώ ποτέ δε θα τη χάσω». Του είπε τότε ο Ιησούς: «Σε βεβαιώνω πως αυτή τη νύχτα, προτού λαλήσει ο πετεινός, θα με απαρνηθείς τρεις φορές».

Μτ 26,33-34

Ενώ ο Πέτρος ήταν κάτω στην αυλή, έρχεται μία από τις δούλες του αρχιερέα και βλέποντάς τον να ζεσταίνεται, τον κοίταξε και του είπε: «Ήσουν κι εσύ με τον Ναζωραίο». Αυτός αρνήθηκε λέγοντας: «Ούτε ξέρω ούτε καταλαβαίνω τι λες». Βγήκε αμέσως έξω στο προαύλιο και τότε λάλησε ο πετεινός. Η δούλη που τον είδε, άρχισε πάλι να λέει σ' αυτούς που βρίσκονταν εκεί: «Είναι κι αυτός από εκείνους». Ο Πέτρος, όμως, πάλι αρνιόταν. Ύστερα από λίγο πάλι, οι παρευρισκόμενοι του έλεγαν: «Ασφαλώς κι εσύ είσαι απ' αυτούς, γιατί είσαι Γαλιλαίος, το δείχνει και η προφορά σου». Ο Πέτρος όμως άρχισε να ορκίζεται: «Ο Θεός να με τιμωρήσει αν ξέρω αυτόν τον άνθρωπο για τον οποίο μιλάτε». Κι αμέσως για δεύτερη φορά λάλησε ο πετεινός. Θυμήθηκε τότε ο Πέτρος τι του είχε πει ο Ιησούς, ότι δηλαδή πριν λαλήσει δύο φορές ο πετεινός θα τον έχει αρνηθεί τρεις φορές. Μετάνιωσε κι έκλαψε πικρά.

Μκ 14,66-72

Ο Πέτρος όταν θυμήθηκε τα λόγια του Ιησού στον Μυστικό Δείπνο, κατάλαβε το σφάλμα του, μετάνιωσε και έκλαψε πικρά. Στη συνέχεια της ζωής του έδειξε τη μετάνοιά του με πράξεις. Έγινε θερμός κήρυκας του Ευαγγελίου και έδωσε ακόμα και τη ζωή του για την αγάπη του Χριστού.

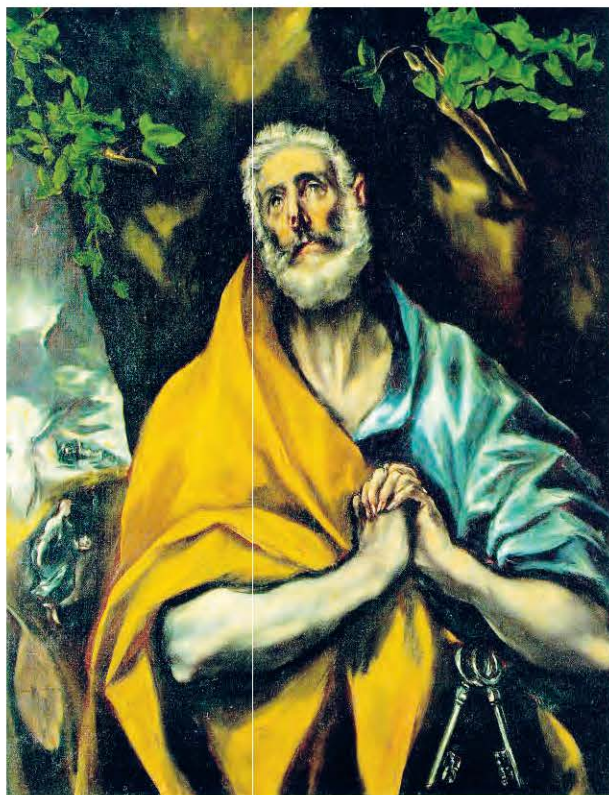
Ο Ιούδας μεταμελείται**, αλλά δε ζητά συγχώρηση

Τότε, όταν ο Ιούδας που τον παράδωσε, είδε ότι ο Ιησούς καταδικάστηκε, μεταμελήθηκε και επέστρεψε τα τριάντα αργύρια στους αρχιερείς και στους πρεσβυτέρους, λέγοντας: «Αμάρτησα, γιατί παρέδωσα αίμα αθώο για να χυθεί». Εκείνοι του είπαν: «Τι σχέση έχει αυτό μ' εμάς; Εσένα θα αφορά». Και αφού εκείνος έριξε τα αργύρια στο πάτωμα του ναού, αναχώρησε και πήγε και κρεμάστηκε.

Μτ 27, 3-5

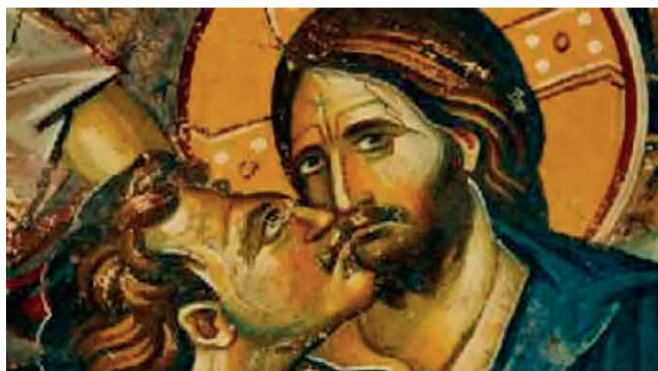
* **Μετάνοια:** μετά+νοώ. Η συναίσθηση του σφάλματος που έκανα και η αλλαγή του νου, η μεταστροφή.

** **Μεταμέλεια:** μετά+μέλω = Η ντροπή, η στενοχώρια για ό,τι έκανα ή για ό,τι παρέλειψα να κάνω.

Δομίνικος Θεοτοκόπουλος, Η μετάνοια του Πέτρου

Ο Ιούδας, αν και κατάλαβε το λάθος του, δε ζήτησε συγχώρηση, επειδή ήταν άνθρωπος εγωιστής. Προτίμησε, αντί να ζητήσει συγγνώμη από τον Κύριο, να δώσει τέλος στη ζωή του. Έτσι, έχασε τη δυνατότητα να διορθώσει το λάθος του.

Αποφθέγματα

- Το να μη διορθώνει κανείς τα λάθη του είναι μεγάλο λάθος.
Κομφούκιος
- Το να κάνεις λάθος είναι ανθρώπινο, το να συγχωρείς είναι θεϊκό.
Αλεξάντερ Ποπ
- Το δις εξαμαρτείν τ' αυτόν ουκ ανδρός σοφού.
(Το να κάνεις δύο φορές το ίδιο λάθος δεν δείχνει σοφό άνδρα)
Μένανδρος
- Η αμαρτία όταν την παραδεχόμαστε και την ομολογούμε γίνεται μικρότερη, ενώ αντίθετα γίνεται πολύ χειρότερη.
Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος
- Όποιος δεν έκανε ποτέ λάθος, δεν έχει δοκιμάσει ποτέ κάτι καινούριο.
Αλβέρτος Αϊνστάιν
- Ένα λάθος γίνεται σφάλμα μόνο όταν προτιμήσουμε να μην το διορθώσουμε.
Τζων Κέννεντυ
- Το να μην παραδέχεσαι ένα λάθος είναι μεγαλύτερο λάθος.
Ρόμπερτ Χαφ
- Το βράδυ έχω βρει έναν ωραίο τρόπο για να κοιμάμαι... τους συγχωρώ όλους έναν-έναν.
Τάσος Λειβαδίτης

Δραστηριότητες

1. Σχεδιάζουμε περιγράμματα φύλλων δέντρου σε χαρτόνια δύο διαφορετικών χρωμάτων. Αφού τα κόψουμε, γράφουμε πάνω στο ένα φύλλο μια συνήθεια που θα θέλαμε να αλλάξουμε και στο άλλο ένα θετικό χαρακτηριστικό που θα θέλαμε να αποκτήσουμε. Κρεμάμε όλοι τα «φύλλα» μας σε ένα χάρτινο δεντράκι, που το ονομάζουμε: το «δέντρο της αλλαγής».
2. Χωριζόμαστε σε ομάδες 45 ατόμων. Συζητούμε λάθη που κάνουμε καθημερινά στο σπίτι, στο σχολείο κ.α. Διαλέγουμε ένα και το παρουσιάζουμε στις άλλες ομάδες, με την τεχνική της «παγωμένης εικόνας».
3. Παιχνίδι ρόλων. Δραματοποιούμε την παραβολή του «κακού δούλου».
4. Ο πίνακας «Η μετάνοια του Πέτρου» (σελ. 48), είναι έργο του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco). Αναζητούμε στο διαδίκτυο και άλλους πίνακές του και παρατηρούμε τον ιδιαίτερο τρόπο που ζωγράφιζε.
5. Φτιάχνουμε ένα κολλάζ με εικόνες που δείχνουν μετάνοια και συγχώρηση.
6. Συζητούμε τις διαφορές της μετάνοιας του Πέτρου και της μεταμέλειας του Ιούδα.
7. Σχολιάζουμε τον τρόπο με τον οποίο ο Πέτρος έδειξε έμπρακτα τη μετάνοιά του.

